St. 93 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v sredo 19. aprila 1922 Posamezna številka 20 stotink Letnik XLVII

Izhaja, izvzemši pondeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se [illegible]čajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik tiskarne [illegible]ost. Tisk tiskarna Edinost. [illegible] znaša za mesec L 7. —, 3 mesece L [illegible], pol leta L 32. —, in [illegible] L [illegible]. Za inozemstvo mesečno 4 lire več. Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm.*) — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 cent., osmrtnice, in zahvale, poslanice in vabila po L 1· —, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 st. beseda, majnanj pa L 2 — Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Dekreti in samouprava

V ospredje političnega zanimanja je stopilo vprašanje o dekretih-zakonih. Pretežna večina strank se upira početju vlad, ki kupičijo postavo na postavo, ne da bi se držale ustave, ki predpisuje, da mora vsako postavo skleniti ali potrditi parlament. Dekret-zakon je v jedru isto kar so bile cesarske naredbe po § 14. temeljnih državnih zakonov avstrijske monarhije. Ministrski svet potrdi zakonski načrt, ga razglasi s kraljevim dekretom in postava je že v veljavi. Vse to se vrši preko ljudske zbornice. Vlada je sicer dolžna predložiti dekrete - zakone obema zbornicama v potrdilo. Toda to je težka stvar, ker je dekretov toliko, da jih parlament sploh ne more predelati. In tako pridemo do paradoksnega dejstva: **državo, katere ustavni duh je stroga politična demokracija, vladajo s sredstvi absolutističnih vladavin.**

Julijska Krajina je bila v posebno obilni meri deležna blagodati dekretov - zakonov. Skoro vse krivične odločbe, ki hudo stiskajo naše ljudstvo, so prišle po tej poti. Naj navedemo le dva primera! Vojni oškodovanci so v otroškem zaupanju v zakon o vojnih škodah začeli — večinoma na dolg — graditi hiše, nakupovati opravo in orodje. Pa jih zgrabi lepega dne za vrat dekret - zakon, ki popači ves duh prvotnega v parlamentu sklenjenega zakona. Vlada jim nedolžno javi, da si pridržuje pravico, raztrgati konkordate. — Z dekretom - zakonom je vlada uzakonila občinski volilni red za našo Krajino. Vzela je učiteljem volilno pravico; parlament o tem nič ne ve. Poudariti moramo, da to niso izjemni slučaji, ampak da je v Italiji ukoreninjen sistem, da sme vlada brez senata ali poslanske zbornice izdajati polnoveljavne postave.

To nenaravno, absolutistično početje, ki spravlja državo v pravno nesigurnost in izroča prebivalstvo v roke birokracije, je znamenje, da se nahaja državni ustroj v težki krizi.

Ustroj italijanske države je bistveno isti, kot je bil ob njenem rojstvu pred dobrim pol stoletjem. Je to ustroj čisto liberalne države, ki vidi glavno nalogo v tem, da je nočni čuvaj. Takrat, ko so polagali temelje tej državni stavbi, je bil v cvetu gospodarski liberalizem. Ta nazor je odrekal državi pravico, posegati v socialne razmere in v gospodarstvo; tam naj svobodno tekmujejo vse sile. Država ima le strogo politične naloge, predvsem naj vzdržuje javni red. Delokrog liberalne države je bil torej razmeroma majhen. In zato je bila ustava Italije za to dobo v temelju dobra, napredna in precej demokratična. Parlament je mogel zakonodajno snov predelati in vsi važni zakoni so šli skozi roke ljudstvu odgovornih poslancev.

Z razvojem modernega gospodarstva in vzporedno z naraščanjem socialne zavesti in politične zrelosti v množicah se je pa bistvo države izpremenilo. Liberalni nazor, da je država nočni čuvaj, je dobil mnogo lukenj in je ginil čimdalje bolj. Država razteza pod pritiskom dvigajočega se delovnega ljudstva in prisiljena po rastočih financah svoj delokrog vedno bolj. Ona posega globoko v gospodarstvo, v produkcijo in konsum, v kulturno življenje in v socialne razmere. S tem zakonodaja silno naraste. Naloge države so postale ogromne, njen ustroj je isti kot prej. Parlament sploh ne zmore velikanskega dela, ki bi ga moral vršiti. Celo leto, dan za dnem, bi morali poslanci **stvarno** razpravljati o samih zakonskih predlogih, če bi hoteli rešiti vse zakonske predloge, po katerih nujno kličejo potrebe dežele. Vprašanje je pa, ali bi parlament v sedanji sestavi sploh mogel **dobro** rešiti vse probleme države in posameznih pokrajin. Kdor vsaj približno pozna ogromno razsežnost nalog, ki jih ima sedaj parlament, bo dvomil o tem. In radi te nujne mehanične nezmožnosti parlamenta je vlada **primorana,** da rešuje večino zakonodajnih nalog kar z dekreti. To stanje pa je nenaravno, ker zanika temelj države, ustavo. Stara posoda, v kateri se vrši državno življenje, je pretesna: zato odpirajo vlade ventil z dekreti - zakoni.

Z železno logiko stopa na plan vprašanje: ali ukinite dekrete-zakone in se popolnoma postavite na tla stare, veljavne ustave, — ali pa izpremenite ustavo in ustroj države! Brez dekretov-zakonov danes ni mogoče naprej, kot smo zgoraj dokazali. Vedno bolj prodira spoznanje, da je treba dati državi nov, sodobnim socialnim razmeram odgovarjajoč ustroj. Najmočnejši stranki ljudskih množic, socialisti in popolari, so si postavili ta visoki cilj.

Mogoče je zamišljati si razne načrte za novo ustrojstvo države. Mi mislimo, da bo temeljni duh nove države nujno moral biti dvojen: demokratičen in socialen. Demokracija pomeni, da ljudstvo odločuje o vseh političnih in socialno-gospodarskih vprašanjih; pa tudi da nadzira izvrševanje svojih odločb. Danes tega ni. Moč in vpliv parlamenta sta mehanično omejena; v resnici vlada birokracija, ogromna, slepa vodena glava, ki ni ljudstvu prav nič odgovorna. Velikanskih nalog, ki so združene v eni točki, parlament ne more uspešno in popolnoma reševati; tudi ne more nadzirati, kako se izvršujejo. **Edini izhod iz te zagate je torej, da se del teh nalog prenese na avtonomno pokrajino, na avtonomni organizirani stan in na avtonomno občino.** To je pot do pristne in popolne demokracije.

V tem duhu in s tem načelom se mi borimo za deželno avtonomijo in za široko avtonomijo občine. Nekateri zrejo na ta naša stremljenja z nezaupanjem, češ, da se hočemo na prikrit način odtrgati od državne celote. To mnenje je ravnotako smešno, kot vpitje onih, ki strašijo sodeželane italijanske narodnosti s slovansko poplavo. Mi se zavedamo, da z našimi deželnimi avtonomijami prinašamo dragoceno prvino v politični razvoj Italije. Črta političnega razvoja gre proti ljudski samoupravi, da se uveljavi v vsem obsegu načelo demokracije. Prej ali slej bo tudi italijanski narod navezal nit zgodovine na slavne tradicije svobodnih občin in pokrajin in bo v novi obliki uveljavil načelo popolne socialne in politične demokracije.

Konferenca v Genovi

Zveza med Nemčijo in Rusijo uradno potrjena — Sestanek zastopnikov Velike in Male entente — Ogorčenje Francije

GENOVA, 18. Mestece Rapallo bo prešlo slavno v zgodovino. V Rapallu se je podpisala prva pogodba med Italijo in Jugoslavijo, v Rapallu se pripravlja druga pogodba med Italijo in Jugoslavijo, in v Rapallu so predvčeranjim podpisali Rusi in Nemci pogodbo, ki je spravila v največjo zmedo vse ententne državnike, ki so se zbrali v Genovi, da dajo Evropi končno mir.

V največjem velikonočnem miru so se predvčerajšnjim zbrali Rusi in Nemci v hotelu Imperial, kjer se je vršilo vsakdanje življenje kakor po navadi. Ob 11 so se pogajanja začela in zvečer je bilo že znano besedilo sklenjene in podpisane rusko-nemške pogodbe. Splošno se smatra, da je bila ta pogodba že prej pripravljena in da sta Rusija in Nemčija čakali le primeren čas, da jo objavite. Potrdil je to indirektno v pogovoru s časnikarji tudi Rakovski, predsednik ukrajinske republike in član ruske delegacije. Rakovski je izjavil, da so se vršila med rusko in nemško vlado že delj časa pogajanja za vzpostavitev diplomatičnih odnošajev. Ta pogajanja so se zaključila s podpisom sedanje pogodbe in le... slučajno ravno v Rapallu in ravno sedaj. Na podlagi te pogodbe sta Nemčija in Rusija začeli povsem novo življenje.

Nemška delegacija je objavila podobno poročilo o sklepu pogodbe, ki se glasi:

«Nemška vlada, zastopana od državnega ministra Walterja Rathenaua in vlada federacijske ruske sovjetske republike, zastopana od ljudskega komisarja Čičerina sta se sporazumeli o teh le določbah:

Čl. 1. Obe državi sta se sporazumeli, da se spori med nemško državo in federacijsko rusko sovjetsko republiko, ki se tičejo vprašanj vojne dobe med Rusijo in Nemčijo, rešijo po teh le načelih:

a) Nemška država in sovjetska republika se vzajemno odpovedujeta svojim vojnim troškom, kakor tudi odškodninam, ki se tičejo vojnih škod, to je škod, ki sta jih pretrpeli oni sami in njuni državljani na bojiščih vsled vojaških dejanj, vštevši tudi rekvizicije, izvršene v sovražnikovi zemlji. Obe državi se tudi odpovedujeta odškodnini za škodo, povzročeno svojim državljanom vsled takozvanih izrednih vojnih zakonov, ali pa nasilnih ukrepov državnih organov druge stranke.

b) Javno- in privatnopravni odnošaji med obema državama, vštevši vprašanje postopanja s trgovskimi ladjami, ki so padle v oblast nasprotni stranki, se bodo reševala na podlagi načela vzajemnosti.

c) Nemčija in Rusija se odpovedujeta vzajemno odškodnini za stroške za vojne ujetnike. Nemška vlada se odpoveduje odškodnini za stroške za člane rdeče vojske, internirane v Nemčiji. Ruska vlada se s svoje strani odpoveduje odškodnini za škodo, ki jo je pretrpela vsled ogromne množine vojnega materiala, ki so ga ti interniranci prinesli v Nemčijo.

Čl. 2. Nemčja se odpoveduje vsem zahtevam vsled udejstvitve zakonov in ukrepov, ki jih je doslej ukrenila sovjetska vlada nasproti nemškim podanikom in zasebnim pravicam njih samih ali nemške države, toda pod pogojem, da sovjetska vlada ne izpolni podobnih zahtev drugih držav.

Čl. 3. Diplomatski in trgovski odnošaji med nemško državo in sovjetsko republiko se bodo takoj vzpostavili.

Čl. 4. Obe vladi sta se tudi sporazumeli, da se bodo pravice lastnih državljanov na ozemlju druge stranke, kakor tudi trgovski odnošaji določevali na podlagi načela o prvenstveni državi. V obseg načela prednostne države pa ne spadajo pravice in olajšave, ki jih dovoljuje sovjetska vlada kaki drugi sovjetski republiki ali državi, ki je že prej pripadala evropski Rusij.

Čl. 5. Obe vladi se obvezujete, da boste dobrohotno podpirali vzajemne gospodarske potrebe svojih držav in da boste skušali odpraviti vse težkoče. Začeli boste tudi pogajanja za mednarodno ureditev teh vprašanj.

Čl. 6. Člena 1. in 4. te pogodbe stopita v veljavo po ratifikaciji pogodbe, drugi členi pa takoj.»

Vest o sklenitvi te pogodbe v hipu, ko se je splošno smatralo, da so zavezniki s svojimi pogoji, vsebovanimi v londonski spomenici, pritisnili Rusijo s pleči ob zid, je naredila velik vtisek na vse zavezniške zastopnike.

Splošno se smatra, da Rusija ni mogla dati boljšega odgovora na zavezniške zahteve, nego ga je dala s tem velikonočnim voščilom. Ententa nima več pred seboj samo Nemčijo, ali samo Rusijo, temveč nemško - rusko zvezo. Kar se je doslej le domnevalo, na kar se je doslej le nacikovalo, je danes gotova stvar: pred vojno dve najbolj silni državi, ponižani v vojni, sta si podali roko, da stopita skupno v bran proti zapadnim državam.

Angleška delegacija je ostala presenečena spričo te nemške «drznosti», Francija se na eni strani veseli, ker ij je dana zopet priložnost, da opozori zaveznike na nemško nevarnost in da — zapusti genovsko konferenco, na drugi strani pa se — boji.

Sploh je povzročil ta rusko - nemški nastop veliko zmedo med zavezniškimi delegacjami. Vse zavezniške delegacije so bile sklicane na sestanek, na katerem se bo razpravljalo o stališču, ki naj se zavzame nasproti temu novemu dogodku. Povabljene so bile tudi delegacije Male entente, za katero bodo ti dnevi odločilni. Doslej je bila Mala ententa povsem pod vplivom Francije, ni pa gotovo, ali bo to odgovarjalo njenim interesom tudi za naprej. Rusko - nemška zveza — govori se celo o sklenitvi tajne vojaške zveze med tema dvema državama — je samo delna udejstvitev širokopoteznega načrta za ustvaritev ogromnega protiententnega bloka, ki bi vseboval poleg Rusije in Nemčije tudi baltiške države in segal od Severnega do Črnega morja. Čehoslovaška je kot industrijska država zelo prizadeta na tem, da živi v dobrih odnošajih z Rusijo in poljsko-ruski odnošaji so se tudi že izboljšali. Jugoslavija doslej tudi ni imela nič od francoskega prijateljstva. Ostaja še Romunska kot edini člen Male entente, ki bi vsled drugačne orientacije Male entente mogla izgubiti Besarabijo.

Če bi se še to vprašanje uredilo, bi bilo mogoče, da pride v kratkem do popolnoma nove grupacije držav.

Na vsak način je gotovo, da je letošnji velikonočni dogodek eden najvažnejših dogodkov po vojni, kateri bo imel v svetovni politiki nedogledne posledice.

Zastopniki petih držav, ki so sklicale konferenco, in zastopniki Male entente so se medtem sestali danes ob 11 v vili Reggio pod predsedništvom italijanskega ministra vnanjih stvari Schanzerja. Sestanek je bil sklican z namenom, da se določi stališče zaveznikov nasproti sklenitvi rusko-nemškega dogovora. Pred tem se je vršil sestanek pravnih izvedencev zavezniških držav, na katerem se je pretresalo vprašanje s pravnega stališča; gre namreč za to, da se določi, ali je Nemčija s sklenitvijo tega dogovora prekršila versaillesko pogodbo, ali ne.

Ministrski predsednik Facta zopet v Genovi

GENOVA, 18. Ministrski predsednik Facta in finančni minister Peano sta se danes vrnila iz Rima v Genovo. Tudi drugi zavezniški zastopniki, ki so bili odšli za Velikonoč iz Genove, so se tekom današnjega dneva vrnili.

Odhod angleškega zakladnega ministra iz Genove

GENOVA, 18. Jutri bo odpotoval angleški zakladni minister sir Robert Horne v Anglijo, ker se hoče udeležiti seje britanskega parlamenta, na kateri se bo razpravljalo o bilanci, ki mora biti odobrena do 4. majnika.

Soproga in hči Lloyda Georgea odpotujeta v Firence, kjer bosta ostali dva dni. Tudi sir Robert Horne je bil za Velikonoč v Firencah.

Francija

Vtisek nemško - ruske pogodbe v Franciji

PARIZ, 18. Posebni poročevalec agencije «Havas» pošilja iz Genove ta-le komentar k sklenitvi rusko - nemške pogodbe.

«Treba je dosti hinavstva, če se hoče trditi, da rusko - nemški dogovor pospešuje obnovitev in pomirjenje Evrope. Kdo ne vidi, da mora imeti pomoč Nemčije kot prvo posledico obodritev boljševizma za odpor proti zahtevam drugih držav in posebno zaveznikov? Če bodo te države še nadalje izvajale pritisk na Ruse in se Rusi končno vdajo, bodo imeli Nemci od tega korist, ne da bi imeli pri tem kako škodo; če pa se Rusi ne vdajo, bodo imeli Nemci korist od svojega spravljivega vedenja in bodo lahko izkoriščali Rusijo po svoji volji. Na vsak način ustvarja rusko - nemški dogovor že sedaj v Evropi novo grupacijo interesov in toliko zaradi tega, kolikor zaradi načina, kako je bil pripravljen in objavljen, ustvarja nov vzrok za spore. Trditev, da je podlaga te pogodbe res evropski duh, je naravnost zasmehovanje, ker v resnici gre za politično potezo, kateri je namen povečati nered. Ta jasni manever je tako očitno narekovan od sovražnih načrtov, da Nemčija gotovo ne bo imela od njega koristi, ki jo pričakuje. Evropski narodi bodo videli še enkrat ob tej priložnosti, kaj si je treba misliti o nemški lojalnosti. Francija bo v vsakem slučaju ohranila hladno kri in ne bo izpremenila svojega stališča. Francija bo zahtevala od sovjetske vlade priznanje dolgov in povrnitev zaplenjenega imetja, brez česar ne more biti govora o javni in privatni morali. Brez teh pogojev se ne bo pogajala s sovjetsko vlado.

Če naj konferenca služi za to, da se skrivaj delajo naklepi držav proti državam, se lahko trdi, da bo konferenca resna ovira vzpostavitvi dobe miru in sloge.

Posebni poročevalec agencije «Havas» je tudi sporočil vsem udeležencem konference brez izjeme, da je povzročila vest o rusko - nemškem dogovoru velik vtisek in da je bil sprejet s splošno protivnostjo.

Rusko - nemški dogovor je bil sklenjen sporazumno z Anglijo?

Tako uradno sporočilo. Nacionalistično časopisje zahteva odločno, naj francoska delegacija zapusti Genovo. Nekateri listi izražajo celo sum, da je Anglija vedela, kaj se pripravlja. Poročevalec «Journala» piše: «Vsakikrat, ko sem moral v zadnjih dveh letih skozi Berlin, sem imel polna ušesa govoric o angleško - francoskem trustu za izkoriščanje Rusije. Ali res obstoja ta trust, ali pa so se Nemci nasprotno smatrali za zadosti močne, da puste pasti ta načrt in da nastopijo sami? To je vprašanje, na katero je treba odgovoriti. Za sedaj se držimo tega, kar se ve v Genovi: zadovoljimo se s tem, da vzamemo na znanje formalno zagotovitev Schanzerja, da Italija ni vedela več od nas od podpisa te pogodbe in da je presenečena kakor Francija. Jemljemo tudi z zaupanjem na znanje pravo ogorčenje, ki so ga takoj pokazali angleški krogi.»

V splošnem se dajo izraziti komentarji francoskega časopisja z besedami: Če se konferenca v Genovi ponesreči, ne bo tega kriva Francija, temveč čin Nemčije in Rusije.

Jugoslavija

Kanal Donava - Sava - Bakar

BELGRAD, 17. Minister za zgradbe bo ministrskemu svetu predložil v pretres projekt gradnje kanala, ki bo vezal Jadransko morje s Kolpo, Savo in Donavo. Kanal bo 150 km dolg ter bo izhajal iz Bakra.

Strašna poplava ob Ohridskem jezeru

BELGRAD, 17. Silno deževje in strahovita burja, ki je besnila okoli 10 dni na Ohridskem jezeru, je imela strahovite posledice. Ohridsko jezero in reka Drim, ki sta prestopila bregove in se izlila v najbližjo okolico, sta v četrtek zopet narastla in napravila tekom treh ur strahovit potop, kakršnega nikdo ne pomni v imenovanih krajih.

V četrtek ponoči je bilo mestece Struga v par urah popolnoma poplavljeno. Voda je dosegla višino treh metrov, porušila mnogo hiš in odnesla s seboj veliko število živine in pohištva. Poplavljena in popolnoma uničena so tudi vsa sela okoli Struge in ob obali jezera in reke Drima. Tako po vaseh kakor tudi v mestu Strugi je postalo tudi več prebivalcev žrtev katastrofe. Voda je plovila s strahovito brzino. Bili so slučaji, da so prišli ogromni valovi kakor orkan iz jezera n porušili vse, kar jim je bilo na poti, strehe in hiše. Števila človeških žrtev še ni mogoče ugotovti, računa pa se, da je večje, kakor se je prvotno mislilo.

Vsa vojska in orožništvo iz ohridskega okruga sta bila takoj odposlana na kraj nesreče, da rešijo obupano prebivalstvo in živino. Na pomoč so bile poklicane tudi posadke iz sosednjih krajev.

Prebivalstvo Bosne in Hercegovine

BELGRAD, 17. Po ljudske štetju, ki se je vršilo dne 31. januarja 1921, ima Bosna in Hercegovina 1,875.768 prebivalcev, in sicer 951.733 moških in 924.035 ženskih. Od teh je 1,843.503 jugoslovenskih državljanov, 22.348 inozemcev in 9917 še neodločnih. Po veri je: 820.731 pravoslavnih 586.151 muslimanov, 440.431 katolikov, 11.982 židov, 9225 grško - katolikov, 66617 protestantov, 537 drugih veroizpovedi in 94 brez konfesije. Srbo - hrvatski jezik govori 1,813.298, slovenski 3935, druge slovanske jezike 27.686, romunski 1319, italijanski 1767, nemški 16.389, madžarski 2631, albanski 523, druge jezike pa 8220.

Rusija

Ostra kritka Lenina o gospodarstveni nesposobnosti vladajočih komunistov. — Treba se je učiti ravnati. — Kmet pričakuje praktične pomoči

PRAGA, 18. «Prager Presse» priobčuje izvleček iz velikega govora predsednika sveta ljudskih komisarjev Lenina. V svojem govoru pouči Lenin Evropo o položaju na Ruskem:

Rusija je poslala na genovsko konferenco svoje najboljše diplomate, katerim so se dala v Moskvi točna navodila. Rekel sem že — pravi Lenin — da smo prišli v Genovo kot trgovci, ne kot komunisti. Naloga ruskih delegatov je, da se prilagodijo taktiki meščanskih vlad ter da dosežejo rešitve mirnim potom.

V Genovi zasleduje Rusija praktičen namen: skušala bo razširiti svojo trgovino z inozemstvom ter doseči za njo čim ugodnejše pogoje. Svoj cilj bo Rusija tudi dosegla. Dosegla ga bo, tudi če bi se konferenca sama zaključila brez uspehov. Celo zelo verjetno je, da bo treba iti vsaksebi, toda države bodo v lastnem interesu svoje trgovinske odnošaje z Rusijo dalje razvijale. Evropski tisk umetno in namenoma pretirava pomen genovske konference. Tudi Rusi so mu šli na limanice ter so delali več hrupa, nego stvar zasluži. Med težkočami, katerih je precej, ni Genova ravno največja: smo že videli, kako je treba delati, spoznali smo meščansko diplomacijo.

Najvažnejše vprašanje je za Rusijo nova gospodarstvena politika, ki je posledica notranje krize pretekle spomladi, ki pa doslej še ni rodila nobenih praktičnih sadov. V letu 1922. je za Rusijo važno: nobena vojna, nobena politika, temveč izbera ljudi in kontrola dejanske izvršitve nove gospodarstvene politike.

Vse je v naših rokah — pravi Lenin — gospodarstvene sile, velika podjetja in železnice. Leto 1917. nam je prineslo konec vojne. Poglavitna naloga v letih 1919. in 1920. je bila vojaška obramba napadov. Najvažnejša naloga leta 1921. je bil komunistični umik, ki je že zaključen. Kaj nas čaka v letu 1922.?

Poglavitna naloga posehmal ne leži na političnem polju. Kdor govori v zvezi z novo gospodarstveno politiko tudi o novi politični orijentaciji, ta je kvasač. Mednarodni položaj Rusije se je neznansko zboljšal. Našli smo tip sovjetske države, korak naprej za vesoljno človeštvo.

Kar se pa tiče praktičnega dela, ruske kmetske množice komunistov ne bodo podpirale, ako jim poslednji ne bodo mogli nuditi praktične pomoči. Bili so časi, ko se je delala propaganda z izdajanjem dekretov. Danes bi se ruski kmetje in delavci smejali, ako bi se ta način zakonodaje nadaljeval. Sedaj, ko se je izvršil največji politični preobrat, sedaj, ko moramo nekaj časa eksistirati v kapitalističnem svetu, ne leži žarišče vse situacije niti v politiki niti v revolucijah niti v organiziranju na novo. Treba je najti prave ljudi za gospodarstveno delo ter njihovo praktično delo nadzorovati. Tako delo bo ljudstvo ćenilo.

Komunisti so le kapljica v morju ruskih množic. Le tedaj lahko vladamo, če pravilno spoznamo želje ljudstva. Le tedaj bo komunistična stranka v stanu voditi proletariat, ko bo proletariat v stanu voditi množice.

Med institucijami komunistične stranke in institucijami sovjetske države se je razvlo nepravilno razmerje. Sedanji položaj odstraniti, pa je težavno, ker vlada pri nas ena sama vladna stranka. Treba bo razbremeniti politični urad in osrednji odbor ter poveriti podrobno delo, izvrštev in nadzorovanje gospodarstvenega dela, ljudskim komisarjem, vladi. Do sedaj se mi to še ni posrečilo, pravi Lenin.

Ravnotako potrebna je skrčitev števila komisij in podkomisij. Pred nekaj dnevi se je izvršilo čiščenje komisij. Ugotovilo se je, da je bilo od 120 obstoječih komisij v resnici potrebnih samo 16, in to ni bilo prvo čiščenje.

Rusija je sedaj razdeljena v pokrajine, in sicer po gospodarstvenih in klimatičnih pogojih, po razsežnosti industrije in kuriv. Gospodarstveno upravo teh pokrajin vodijo pokrajinske gospodarstvene konference, katerim se bosta podelili potrebna avtoriteta in avtonomija.

Vseruski osrednji izvršilni odbor bo moral delati bolj energično, bolj redno in delj kakor doslej, da predela vse zakonske načrte, ki so se do sedaj včasih prenagljeno predložili svetu ljudskih komisarjev. Priznamo, da vršijo v 99 odstotkih vseh primerov odgovorni komunisti gospodarstvene funkcije, za katere niso sposobni.

V zadnjem času — je rekel Lenin — sem slišal v Moskvi obupne in strašne tožbe čez ljudski komisarjat za vnanjo trgovino. Nikoli nisem o tem dvomil, da vlada v imenovanem komisarjatu neznanska nemarnost. Preiskal sem konkreten primer: Moskovska konsumna zadruga je kupila od nekega Francoza, ki je prišel v Moskvo, konserve. Ali si morete misliti enostavnejšo zadevo? Razodelo se je pa, da stvar «s sovjetskega vidika» ni kar tako enostavna. Z zadevo se je pečal politični urad osrednjega odbora komunistične stranke Rusije, sledile so razprave tovarišev Kameneva in Krasina ter dve preiskavi. Kaj nam je manjkalo? Imeli smo politično moč in denar, da napravimo ta potrebni nakup v inozemstvu. Kaj je tedaj manjkalo. Kultura. Naši komunisti vam bodo izvrstno poročali o revolucionarnem boju, o njegovem položaju po vsem svetu, niso pa v stanu, da bi s preudarkom in v redu, kakor civilizirani ljudje, ravnali. To pa je potrebno, ako naj se zmanjša strašna revščina in beda.

Nova gospodarstvena politika naj nam omogoči spojitev sovjetskega s poljedelskim načinom gospodarenja. To je edina pot, ki vodi v Rusiji do socialističnega gospodarstva. Ogromna večina kmetov vodi mala individuelna gospodarstva. Med podržavljenim gospodarstvom industrije in poljedelstvom ni bilo nikake zveze in je tudi danes še ni. Doseči moramo, da kmetje spoznajo, da obstaja zveza med njihovim sedanjim težkim, bednim, mukapolnim beraškim življenjem in onim komunističnim delom, ki ga vodijo oddaljeni socialistični ideali. Mi moramo začeti s tem, kar bo kmet razumel, ne s stvarmi, ki jih smatra za fanatične. Dokazati moramo kmetu z dejanji, da mu more komunizem pomagati. Absolutno neizogibno je, da mu ali mi to dokažemo, ali pa da nas on pošlje k vsem vragom.

Čaka nas preizkušnja — je nadaljeval Lenin —, katera bo odločevala o komunistični oblasti na Ruskem. Za izvršitev novo

gospodarstvene politike bo treba, da se zvojuje boj sovjetsko - državnih institucij s kapitalističnimi metodami. Do sedaj smo pisali programe, danes pa moramo svoje delo strogo pretehtati. Kapitalist se je lahko preskrbel. Ravnal je slabo in kot izkoriščevalec, toda preskrbel se je. Ali se smejo preskrbeti tudi ruski komunisti? Lani so nam očitali kmetje in delavci: «Sicer ste izvrstni ljudje, gospodarstvenega dela pa, ki ste ga prevzeli, ne morete izvršiti.» To je pač priprosta, toda uničevalna kritika.

Preteklo leto je dokazalo, da ne znamo gospodariti. Misel, da je mogoče izvršiti socialistično gradnjo edinole s pomočjo komunistov je otročja. Komunisti so le kapljica v ljudskem morju. Biti moramo v stanu, da damo kmetu za njegovo žito blago. Plasti v Rusiji vladajočih komunistov manjka kultura. Le oglejmo si maso birokratov v Moskvi. Kdo vodi in koga vodi? Ali vodi 4700 odgovornih komunistov birokrate ali narode? Odkrito rečeno, poslednje je pravilno. Gospodarstveni umik je bil kočljiva stvar, plasti za one revolucionarje, ki so obdani od revolucionarjev iz drugih držav, kateri nislijo samo na ofenzivo. Doseči moramo, da bodo z nami sodelovali tudi drugi nekomunistični elementi, ki nas po številu neznansko nadkriljujejo. Kaj je sedaj za ljudstvo najvažnejše? Praktična pomoč v bedi in lakoti. Kmetu sta znana trg in trgovina. Neposredne komunistične izmenjave ne moremo vpeljati, ker imamo premalo lastnih industrijskih proizvodov. Vsled tega moramo trpeti trgovino, preskrbeti pa jo moramo ravnotako dobro kakor kapitalisti. Med kmete bo šel komi, kapitalist, trgovec. Ti ne bodo disputirali z njim o komunizmu, pač pa mu bodo poudili, da mu nekaj preskrbě, če je treba, da mu nekaj zgradijo, da bo sicer drago plačal, da bi pa komunisti preskrbeli ali gradili gotovo desetkrat draže. S temi elementi bo treba tekmovati. Najboljši komunisti v državnih trustih ne znajo gospodariti. «Komunistični napuh» jim brani, da bi se učili gospodariti. Vsled tega zna ruski odgovorni komunist manj kakor poljuben izkušeni komi. Ruski trg in svetovni trg, ki smo nanj navezani, gresta nasproti finančni krizi, katero pa bomo premagali z novo gospodarstveno politiko.

Težavni umik je zaključen in potrebno je bilo, da so se oni komunisti, ki so povzročili paniko, strogo kaznovali. Kadar se umika vojska, tedaj se postavijo strojnice, in če nastane v umikanju nered, tedaj se zaukaže: Ogenj! Tako je tudi prav. Vsaka kršitev discipline se mora kruto kaznovati. Menjševiki in socialni revolucionarci, ki kakor Otto Bauer propagirajo, da se umikamo nasproti kapitalizmu, se ne smejo čuditi, če rečemo, da bomo dali radi takih stvari krivce ustreliti.

Kolikor se da sklepati iz mednarodnega položaja — je zaključil Lenin —, imamo dovolj časa, da se naučimo gospodariti. Naša diplomacija naredi vse, da ne pride do intervencij. Obenem pa moramo doprinašati velike žrtve za vojsko. Ako neogibna finančna kriza ne bo prehuda, tedaj bomo sovjetsko gospodarstvo očistili nezmožnih komunistov ter bomo pustili pobiti podjetja, ki so gnila. Nikakor pa ne smemo delati političnih pogreškov. Ruski komunist, tudi najboljši, pošteni in vdan, ki je prestal prisilno delo v Sibiriji in ki se nikdar ni bal smrti, se mora učiti ravnati, on, komunist, revolucionarec, ki je izvršil največjo revolucijo sveta, na katerega gleda, če že ne štirideset stoletij z vrha piramid, štirideset evropskih držav v upanju na osvoboditev od kapitalizma.

Reorganizacija romunske armade

BUKAREŠT, 17. Vojni minister general Madaresco je v razgovoru s sotrudnikom lista «Lupta» izjavil, da namerava na podlagi efektivnega stanja 125.000 mož reorganizirati romunsko vojsko. Tozadevni zakonski načrt se bo predložil skupščini v jeseni. Načrt predvideva dveletno službeno dobo, samo v mornarici bi veljala triletna službena doba. Madaresco namerava ukiniti več vojaških uradov, ki so postali po vojni nepotrebni, ter s tem doseči mnogo prihrankov.

Odhod italijanske vojske iz Male Azije

RIM, 18. (Uradno.) V skladu s predlogom za sklenitev premirja, sporočenem od zaveznikov vojujočima strankama v Mali Aziji, kateri sta ta predlog sprejeli, seveda s pridržkom, da se določi potom pogajanj način udejstvitve premirja, je italijanska vlada ukrenila potrebno za odhod italijanskih oddelkov iz meandrske doline. Vojujoči stranki sta bili obveščeni o začetku gibanja italijanske vojske. Italijanski oddelki bodo sodelovali z zavezniškimi oddelki pri kontrolnih operacijah za izpraznitev smirnskega ozemlja, ko bo grško-turški mir podpisan.

Dnevne vesti

Smrtna kosa. Včeraj je umrl tu umirovljeni višji poštni oficial g. Viktor Cegnar. Pokojnik, ki je dosegel starost 65 let, je bil sin uglednega slovenskega pisatelja, pesnika in publicista Frana Cegnarja. Bil je edini iz Cegnarjeve rodbine, ki je še zahajal tudi v slovenske kroge. Žalostna zgodovina mnogih naših odličnih družin. Naj počiva v miru!

Nove odredbe na deželni sodniji v Trstu za zatiranje slovenskega in hrvatskega jezika. Na tukajšnji deželni sodniji so ustanovili še en senat za civilne pravde in so se pri tem sestavili novi senati. Značilno pa je, da so ti senati tako sestavljeni, da niti pri enem niso vsi trije sodniki zmožni slovenskega jezika. Imeli smo na tukajšnji deželni sodniji takozvani slovensko - hrvatski senat, kateri je živa potreba, ako se pomisli, da spada v okrožje te deželne sodnije **šest popolnoma slovenskih okrajnih sodnij** (Sežana, Komen, Senožeče, Postojna, Ilirska Bistrica, Podgrad) in **3 slotensko - italijansko mešane okrajne sodnije** (Trst, Koper in Piran) ter en **skoraj popolnoma hrvatski okraj** (Volosko). Sedaj pa so pri sestavi senatov vzeli temu senatu enega slovenščine zmožnega sodnika in so ga nadomestili s sodnikom, ki ni zmožen ne slovenskega ne hrvatskega jezika. Tako se odteguje strankam možnost razpravljati na tukajšnji deželni sodniji v slovenskem jeziku in če bo zaslišana kaka priča na pr. iz Postojne, se bo moralo to storiti s pomočjo tolmača! Tako se postopa na deželni sodniji v Trstu z nami kakor s tujci!

Ko opazujemo to kvarjenje justice in teptanje naših narodnih pravic tam, kjer smo bili navajeni pričakovati pravic, nam sili v spomin dogodek iz davno preteklih let.

Ko je bil pred mnogimi leti predsednik deželne sodnije v Trstu pristen Italijan — če se ne motimo, se je imenoval Monti — je priznal slovenskemu narodnjaku v Trstu uradno, **da smatra v interesu pravičnosti in humanitete,** da obtoženca razumejo v njegovem jeziku **vsi sodniki,** ki ga sodijo, in mu je obljubil, da bodo za kazenske razprave proti Slovencem in Hrvatom sestavljeni senati tako, da bodo vsi štirje sodniki razumeli obtožence brez tolmačev. In zares smo imeli kazenske senate, katerim so predsedovali ugledni sodniki, kakor Ternovec, Legat, Doljak in dr. ter so se razprave vršile v slovenskem in hrvatskem jeziku, četudi je državno pravdništvo vlagalo obtožnice v italijanskem jeziku. Sodni predsednik, ki je to odredil, ni bil Italijan samo rojstvu, ampak tudi po svojem duhu in mišljenju, ali pri **tem vesten in razumen sodnik!** In kaj naj rečemo sedanjemu predsedniku deželne sodnije v Trstu, ki je sicer po rojstvu Hrvat, ki pa s svojimi odredbami ne samo krati naše pravice, ampak kvari tudi — sodstvo?!!

Fašistovska Velika noč v Sv. Križu pri Trstu. Na letošnjo Veliko noč so se naši fašisti zopet pokazali. Ni ga praznika, ki bi ga ljudje naše narodnosti tako spoštovali kakor ravno Veliko noč. Vse delo mora počivati. Kdor bi se proti temu pregrešil, bi veljal med ljudstvom za nekak izmeček. Slovensko ljudstvo je vajeno obhajati ta praznik v miru, slogi in ljubezni. Vsakodnevne zamere in zamerice stopijo v ozadje in sploh se vsakdo izogiblje vsega, s čimer bi častitljivost tega velikega praznika znala biti oskrunjena. Nekateri vročekrvneži v Križu pa so bili letos drugačnega mnenja. Pokazali so, da jim ta dan ni baš posebno svet. Tako so Tencejevi sinovi z nekaterimi svojimi tovariši napadli v nedeljo na trgu v Sv. Križu nekega komunista in mu iztrgali znak njegove stranke. Bili so oboroženi z gorjačami in so ga hoteli tudi natepsti. Da ni prišlo do hujšega, se je zahvaliti posredovanju nekaterih starejših domačinov. Po tem incidentu so se podali ti mladiči — bili so fašisti — v Tencejevo hišo. Kmalu nato so prišli v društveno gostilno, kjer so začeli takoj izzivati domačine. Izzivali so tako dolgo, dokler niso izzvali spopada. Ker so bili fašisti oboroženi s samokresi in gorjačami, so se domačini branili s stolicami. Po tem incidentu so priredili fašisti pred gostilno divje streljanje iz samokresov in so se nato oddaljili. Ob 6 zvečer je tukajšnji orožniški brigadir ukazal zapreti vse gostilne, ne da bi bil prej preiskal, kdo je bil kriv prepira in pretepa in kdo je streljal.

Drugi dan — na velikonočni pondeljek — so se zbrali okoli 2½ isti fašisti pred karabinersko postajo. Trije so se podali v pisarno, a dva sta ostala pred hišo. Mimoidoče domačine sta pridno izzivala in pljuvala nanje. Kmalu nato so se oni trije vrnili iz orožniške pisarne in vseh pet se je podalo po poti proti glavni cesti ter so šli v stanovanje učitelja Tenceta. Po cesti so domačine dalje sramotili in pljuvali na ljudi. Nekî domačin jih je nagovoril in prosil, naj odnehajo od takega početja, ker ni dostojno človeka. To jih je razkačilo, dvignili so palice in hoteli napasti domačine. Tu je prišlo do novega spopada. Domačini so se fašistom uprli in jim vzeli gorjače, ne da bi jim bili storili drugače kaj hudega. Tedaj so se fašisti vrnili in šli naravnost na orožniško postajo. Fašist Giordano Davide je pri umiku izgubil samokres. Ljudje so pustili samokres na tleh in pobral ga je pozneje orožniški brigadir, ko je prišel na lice mesta. Najprej je grozil, da je samokres od kakega domačina, toda ljudje so mu kmalu dokazali, da ga je izgubil eden njegovih varovancev. Medtem so prišli na lice mesta orožniki in fašisti. Fašisti so kar ukazovali orožnikom, koga naj aretirajo. Na ta način je bilo aretiranih šest domačinov. Vsi navzoči, moški, ženske, dekleta in otroci, so se podali tedaj pred orožniško postajo ter zahtevali od brigadirja, naj stvar takoj preišče in izpusti nemudoma one, ki so bili napadeni, a naj zapré napadalce. Na posredovanje nekaterih domačinov so bili aretiranci res okoli pete ure popoldne izpuščeni, nakar so se vaščani mirno razšli. Medtem ko je bilo ljudstvo zbrano pred orožniškim poveljstvom, se je neki orožnik pričkal z neko bolno domačinko. Spozabil se je celo toliko, da jo je udaril. Hotel je to tudi še nadaljevati, a med mater in orožnika se je postavil sin. Orožnik in njegov tovariš sta nastavila sinu bajonete ter ga ranila na vratu in glavi. Tedaj je priskočila sestra ranjenega ter objela orožnika tako, da ni mogel že itak ranenemu prizadjati še kake hujše rane, ki bi mogoče bila tudi smrtna. Okoli polnoči so karabinerji zopet aretirali šest domačinov ter jih včeraj zjutraj odpeljali v zapore v Trst. Včeraj zjutraj je bil aretiran še en domačin. Od napadalcev pa je bil aretiran samo eden, in sicer Giordano Davide.

V vasi je vse mirno, a vlada velikansko ogorčenje nad tem, da lahko vročekrvni mladeniči nemoteno napadajo domačine, jih pretepajo in streljajo nanje. O zlobi napadalcev priča tudi to, da niti na tako velik praznik ne morejo pustiti na miru mirnih ljudi. Zahtevamo, da se zaprti takoj izpustè in zadeva strogo preišče.

Več starih Križanov.

Kdo ve kaj? Na veliki četrtek zjutraj je odšla iz domače hiše v Priložah pri Lokvi št. 18 32letna, nekoliko slaboumna Julija Mlačeva. Ker pa ima navado, da se vsakotoliko oddaljuje od doma, a se potem zopet kmalu vrača, so mislili domači, da je storila tako tudi to pot. Sedaj pa se ni vrnila več in nobene sledi ni za njo. Spremljal jo je domači pes, ki se je pa povrnil v soboto zvečer. Zato so domačini v velikem strahu. Je srednje postave, bolj bleda in medla, slabo oblečena. Kdor bi kaj vedel, naj blagohotno sporoči na naslov: Andrej Mlač, Prilože pri Lokvi št. 18.

MDP Magdalena. Danes ob 20½ redni sestanek. Odbor.

Sportni odsek šentjakobskega «Sokola» vabi vse člane in prijatelje športa na sestanek, kateri se vrši danes 19 t. m. točno ob 21. uri v navadnih prostorih. Program sestanka je sledeči: predavanje, odobritev poslovnika, volitev načelništva, slučajnosti. Ker so te točke zelo važne, upamo in pričakujemo točne in obilne udeležbe. Načelnik.

Iz tržaškega življenja

Kmetica in ponarejen stolirski bankovec. Pred včerajšnjim zjutraj se je pojavila v neki trgovini v ulici Giuseppe Mazzini kmetica Ivanka Germekova iz Sežane, kupila nekaj blaga in ga hotela plačati s ponarejenim stolirskim bankovcem. Radi tega je bila kmetica peljana na policijo, kjer so jo zaslišali. Izjavila je, da je prodala na Garibaldijevem trgu eno gnjat in drugo blago. V plačilo je dobila gorimenjeni ponarejeni bankovec. Ker se je pa izkazalo, da je kmetica pri vsej stvari nedolžna, so jo izpustili, dočim zasledujejo kupca gnjati.

Aretiran slepar. Včeraj zjutraj je bil aretiran v starem mestu Alojzij Pacor, brez stalnega bivališča. Na vesti ima namreč eno sleparijo in par tatvin. Možakar je bil že večkrat radi takih čednosti pod ključem. Sedaj počiva seveda zopet v zaporu Coroneo.

Dve tatvini. Alojzij Picini, stanujoč v ulici del Lloyd št. 12, je dobil včeraj pri belem dnevu, ko ga ni bilo doma, nenavaden obisk. Nepovabljeni gostje so se namreč polastili v njegovem stanovanju nekaj perila in srebrnine v vrednosti nad 900 lir.

— Enak obisk, ki pa ni tako obtoževalen, je dobil tudi Angel Celare, stanujoč v ulici delle Beccherie št. 9. Njemu so odnesli par brisalk in eno rjuho v vrednosti 150 lir.

Radi tatvin, sleparij in razpečavanja ponarejenih bankovcev sta bila včeraj aretirana neki Ivan Cacovich in Josip Oliva, oba brez stalnega bivališča.

Samomor na okrajnem sodišču. Hišni upravitelj Marko Levi, stanujoč v ulici Fabio Severo št. 7, je bil včeraj zjutraj okoli 10. ure navzoč pri neki obravnavi na okrajnem sodišču v ulici della Sanità št. 19. Med tem ko se je vršila razprava, je potegnil hišni upravitelj iz žepa stekelnicico lizola, nakar je zaužil vsebino na mah. Par trenutkov pozneje se je zgrudil na tla. Navzoči sodniki in nekatere druge osebe, ki niso videle Levijevega početja, so mu priskočile na pomoč, misleč v prvem hipu, da je moža obšla nenadoma slabost. Šele ko so zavohali duh po lizolu, jim je prišlo na misel, da se je hišni upravitelj zastrupil. Tedaj so poklicali na lice mesta zdravnika rešilne postaje. Ta je izpral Leviju želodec in ga je dal odpeljati v mestno bolnišnico, kjer je kmalu potem umrl. Vzroki samomora so docela neznani.

Štirje slučaji blaznosti. Ravnatelj zelenega križa je imel v pondeljek obilo posla: moral je dati štirim, pravzaprav petim nesrečnežem pomoč.

Okoli 5. ure popoldne je bil pozvan ravnatelj v ulico Tor S. Pietro št. 12, kjer ga je potreboval Umbert C. Odpeljali so ga v opazovalnico mestne bolnišnice. Pozneje so pripeljali v opazovalnico še tri nesrečneže, in sicer Jurija S., stanujočega na Kolonji št. 796, Ersilijo N., stan[illegible] v ulici Paduina št. 16, in trgovskega po[illegible] Alberta D.

Roparski napad v ulici della Scalinata. Prodajalec sadja Zmago Vidali je zapustil pretekli večer ob pozni uri neko gostilno na Garibaldijevem trgu, nakar se je podal po samotni slaborazsvetljeni ulici della Scalinata proti domu, in sicer v ulico S. Zenone št. 3. Ko je dospel malone na konec ulice della Scalinata, je zagledal tri sumljive nočne prikazni, ki so sonele v vrsti ob hiši nedaleč od njega. Pri tem pogledu so ga obšle črne slutnje. Vendar pa je imel toliko poguma, da je šel s hladno krvjo dalje, usodi naproti... S težkimi koraki je dospel pred hišo, ob kateri so sloneli tolovaji. V tem hipu so razbojniki počepnili, nakar so planili, kakor jastrebi na Vidalija in so ga zagrabili z močnimi rokami za vrat.

— Molči... Izroči nam ves denar brez ugovora, sicer ti zmeljemo kosti v solčni prah — so grozili tolovaji. Vidali je zbral skupaj vse moči in se jim je hotel izviti iz rok. Toda zaman: držali so ga trdno, kot v kleščah. Nastalo je suvanje. Tedaj so ga treščili ob tla, ga udarili s palico po glavi, nakar so ga v sili preiskali in se polastili listnice, v kateri se je nahajalo okoli 750 lir in nekaj listin. Pred odhodom so ga pa še obdelali s pestmi in z brcami. Napadenec je dobil pozneje prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje. Vidali je bil tudi pred par meseci — pri belem dnevu — napaden in oropani večje svote denarja v lastni trgovini sadja v ulici Domenico Rossetti. Policijsko oblastvo zasleduje krivce.

Blaznež, ki je zmetal pohištvo in posodo spozi okno. Mihael Lago, mož, ki je pod vplivom alkohola, stanujoč v ulici dei Vitelli št. 3, je prišel v ponedeljek okoli polnoči, kakor po navadi, močno vinjen domov. Tedaj je začel rjoveti nad ženo, kar tako iz navade. Žena, ki pozna seveda prav dobro njegove muhe, se ni zmenila — kakor še nikoli — zanj. To pot pa ga je to obnašanje tako razkačilo, da je začel s sekiro razbivati po pohištvu. Ko je vse razbil, je pa začel metati pohištvo, kuhinjsko orodje, perilo itd skozi okno na ulico. Bog si ga vedi, kaj bi še padlo pijanemu možakarju v glavo, ko bi se kmalu ne pojavila v njegovemu stanovanju dva kr. stražnika, ki sta ga po dolgem naporu pomirila. Ker se je pa Lago skušal tu pa tam izviti stražnikoma iz rok, sta bila poslednja primorana pozvati potom neke sosede zeleni križ. Kmalu potem je prišel na lice mesta ravnatelj omenjenega zavoda z dvema strežnikoma. Laga so oblekli v prisilni jopič, nato so ga odpeljali v opazovalnico mestne bolnišnice. Zdravniki so ugotovili, da mož, kar je nekaj časa, ni pri čisti pameti. Pamet se mu je zmešala radi preobilnega zauživanja alkohola.

Vesti z Goriškega

Gorica. Pevski zbor Gor. učit. društva. Skupna pevska vaja se bo vršila v četrtek 20. t. m. v Trgovskem domu ob 8½ uri. Vsi in točno.

Gorica. Društvo občinskih nameščencev za slovenski del goriške dežele bo imelo v nedeljo dne 23. aprila ob 9½ uri predpoldne izvanredni občni zbor v Gorici pri «Jelenu». Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Ponovno pretresovanje službenega pravilnika in organizacija društva, za uspešni nastop za pravice, ki nam že po naravnem zakonu pritičejo. 3. Slučajnosti. Radi velike važnosti tega zborovanja, se vabijo vsi društveniki in nedruštveniki, da se gotovo vdeleže tega važnega zborovanja. Opozarjajo se še posebej tovariši iz Notranjske, da nihče ne izostane. Odbor.

Iz Štanjela na Krasu. V nedeljo dne 23. t. m. uprizori tukajšnje pevsko in bralno društvo «Štanjel» znano Finžgarjevo narodno igro «Veriga». Na sporedu je tudi več pevskih točk, deklamacija, srečkanje itd. Začetek ob 3. uri popldne. Prireditev se vrši na grajskem dvorišču. Dobiček je namenjen ljudski knjižnici in društvenemu odru. K obilni udeležbi vabi Odbor.

Borzna poročila.

Tečaji

Trst, dne 18. aprila 1922.

Jadranska banka	130
Cosulich	265
Dalmatia	263
Gerolimich	1430
Libera Triestina	388
Lloyd	1230
Lussino	700
Martinolich	141
Oceania	185
Premuda	367
Tripcovich	245
Ampelea	590
Cement Dalmatia	345
Cement Spalato	270

Tuja valuta na tržaškem trgu:

Trst, dne 18. aprila 1922.

ogrske krone	—. 2.30	2.40
avstrijsko-nemške krone	—.27.—	—.30
češkoslovaške krone	36.75.—	37.50
dinarji	24.—.—	24.75
leji	13.50.—	14.50
marke	6 30.—	7.30
dolarji	18.05 —	18.25
francoski franki	170.—.—	170.75
švicarski franki	355.—.—	359.—
angleški funti papirnati	80.70—	81.—
angleški funti, zlati	92.—.—	94.—
napoleoni	75.50	74.25

†

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša ljubljena mati

Karolina Turk

po dolgi in mučni bolezni, mirno v Gospodu zaspala. — Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil danes, v sredo, 19. t. m., ob 17 iz hiše žalosti št. 799 v Škednju (ulica Roncheto) na domače pokopališče.

TRST, 19. aprila 1922. (258)

Arnold Turk,, sin. Zofija roj. Piciga, sinaha **in nečaki.**

Novo pogrebno podjetje Trst. Corso V. E. III. 47.

Po zunanjosti

pozna že večina naših gospodinj testenine „PEKATETE“. Odločno zavračajo vsake druge, ker so spoznale, da z njimi najbolj postrežejo svojo družino.

35/2

Mali oglasi

PIANINO, nov, zajamčen, izvrstni, prodam. Ulica Tommaso Luciani 5, (vogal ulica Media. 753

POSTELJE, nove L 65.—, vzmeti L 55, žimnice L 45, in posamezne kose pohištva po zmernih cenah. Fonderia 3. 46

POPOLNA soba L 950.—, druga jesenova s psiho L 1600, ter več drugih po konkurenčnih cenah. Fonderia 3. 46

SKLADIŠČARJA, veščega trgovine s krmili in mokami, drugega, veščega trgovine s semeni išče **Kmetijska zadruga** v Trstu, via Raffineria 7. Ponudbe naj se pošljejo istotam najpozneje do sobote 22. t. m. 751

MLEKO, dnevno sveže, zajamčeno pristno po L 1'80 za l dostavlja na dom **Kmetijska zadruga** v Trstu, via Raffineria 7, Tel. 36-75. 752

POROČNA SOBA, iz opaljenega, suhega, bukovega lesa z veliko krasno psiho, se proda za L 1450.— druga, iz slavonskega hrastovega lesa, perfektno delo, s psiho in umivalnikom, L 1900.—. Velika izbera, brezkonkurenčne cene. Turk, via Rossini 20. 749

KLAVIR, kratek, se proda za L 1800.— Via Rossetti 24, I desno. 750

POHIŠTVO za popolne sobe, stolice za gostilne se prodajajo Campo Belvedere 1, Semolič. 746

SLUŽKINJA z znanjem slovenskega in italijanskega jezika, se sprejme v «Hotel Piccolo» v Barkovljah št. 99. 747

SOBA, meblirana, z uporabo kuhinje, v bližini ljudskega vrta, se odda dvema odličnima osebama. Naslov pri upravništvu. 748

POŠTENO dekle z znanjem več jezikov, želi službe kot pomožna moč v kaki trgovini. Pisati pod «Bodočnost 225» poštno ležeče, Tolmin. 744

HIŠA, v Kantridi št. 106 pri Reki, pripravna za gostilno ali trgovino vsake vrste, se proda. Pojasnila v Rubeši št. 74. 745

IZKUŠENA sredstva za lase, zobe in olepšanje kože (proti pegam in lišaju) [illegible] lekarna v Il Bistrici. 28

DIPLOMIRANA babica sprejema porodnice na dom. Orel, via Udine 32, I. 544

PRVOVRSTEN azbestni škriljevec, predvojno blago, svetovne znamke, nudi po ugodni ceni Jos. Terpin & Komp., Rakek. Spretni zastopniki se iščejo proti dobri proviziji. 729

MIZARSKE klopi, obliči, žage, pile, ključavnice, ključi, vijaki, žeblji, žica, kositer itd. Zaloga železa, Via Fabio Filzi 17. 740

ZASTOPNIK za Italijo se išče proti dobri proviziji Ponudbe pod »št. 32« na upravništvo. (743)

SVINEC, med, staro, težko železo kupuje Branich & Snidersich, Trst, via della Tesa 16 47

NOVE POSTELJE iz trdega lesa L 100, vzmeti 55.—, žimnice 40.—, umivalniki, nočne omarice, chiffoniers, spalne sobe od L 1900 dalje. Fonderia 12, I. desno. 25

SREBRNE KRONE plačujem po cenah, ki jih drugi ne premorejo. Pondares 6, I.

POZOR! Srebrne krone, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Belleli Vita, via Madonnina 10, I. 16

Urarna in zlatarna
FRANCESCO BUDA
Trst, Via Scalinata št. 1
sprejema vsakovrstna popravila. — Cene vedno najnižje. 18
Kupuje srebrne krone.
Pozor na naslov! Pozor na naslov!

Županstvo občine Kilovče, Rateževobrdo in Janeževobrdo

pozivlja vse v to občino pristojne, a izven iste živeče osebe, da predložijo tukajšnemu obč. uradu najkasneje do 30. aprila t. l. družinske liste izstavljene od občinskega (župnijskega) urada one občine, kjer sedaj bivajo.

Te liste rabi županstvo v svrho sestave imenika občanov, ki zadobijo v smislu kr. naredbe z dne 30. decembra 1920 št. 1890 italijansko državljanstvo po polnem pravu.

Kilovče, Rateževobrdo, Janeževobrdo
15. 4. 1922.

Župani: Jagodnik, Barbo, Čendek.

Tržaška zadruga delavcev
za majoliko in izdelovanje podov
reg. zadruga z o. z.
Trst, Via dell' Olmo štev. 6.
PODRUŽNICI:
Gorica — Via Garibaldi št. 20
Monfalcone — Via Friuli št. 614
Zaloga in delavnica majoličnih peči in štedilnikov.
Izbera majoličnih plošč za stene in keramičnih plošč za pode.
Prevzema se delo v okolici.

PODLISTEK

KAPITAN MARRYAT

Leteči Holandec

Roman (119)

«Na vsak način sva dobila v njem zvestega prijatelja,» je rekel Kranc, «in pa vest, ki je velike važnosti»

«Največje važnosti!» je pristavil Filip.

«Amina je torej odpotovala s patrom Matthiasom v Gov. Zdaj vem, da je na varnem Oni pater Matthias je dober človek — kaka tolažba zame.»

«Toda ne pozabite, da ste v rokah svojega sovražnika. Midva morava kolikor mogoče hitro priti odtod jutri podpiševa list, ki je za naju majhne vrednosti, saj bova dospela v Goo najbrže še pred mrtvaškim oznanilom in če se zgodi nasprotno, ne bo Amino vest o vaši smrti pripravila do tega, da se omoži s tem slabičem.»

«To me ne skrbi; toda pomislite, kako jo bo prevzelo.»

«Verjemite mi, Filip, še bolj jo mori njena negotovost, v kateri zdaj živi. Toda nepotrebno je govoriti o prošlosti — mora se zgoditi. Jaz se podpišem kot Kornelj Richter, tretji pomagač in vi kot Jakob Vantreat — ne pozabite tega.»

«Dobro», je pristavil Filip, ki se je obrnil proč, kot da hoče biti sam s svojim mislimi.

Kranc je to opazil in se vlegel pod strelsko lino in zaspal.

32. POGLAVJE.

Od naporov prefšnega dne obvladan se je tudi Filip vlegel kraj Kranca in trdno zaspal. Drugega dne ga je zbudil glas poveljnika in njegovo ropotanje s sabljo. Naš junak se je vzdignil in opazil kako poveljnik pregleduje in nadzoruje svoje vojake, enemu grozeč z ječo, drugemu s prisilnim delom. Tudi Kranc je vstal, še predno je poveljnik prečital svoj jutranji razglas. Konečno so opazili naša pustolovca. Povelnik jima je z ostrim glasom zapovedal naj mu sledita. Ubogala sta: poveljnik se je vrgel na zofo in ju vprašal, če sta pripravljena podpisati omenjeno trditev, sicer ju da spet zapreti. Kranc je odvrnil, da sta premislila vse možnosti in sta popolnoma prepričana o kapitanovi smrti, vsled česar sta takoj pripravljena trditev podpisati — kar je poveljnika zelo razveselilo. Zapovedal je prinesti pisalno orodje in jima podal listino, ki sta jo Filip in Kranc podpisala. Kakor hitro se je to zgodilo je bil suhotni mož tako dobre volje, da je oba povabil na zajutrek. Tekom južine je obema obljubil, da smeta pri prvi priliki zapustiti otok. Filip je bil zelo zamišljen. Kranc pa se je znal tako prikupiti, da ju je poveljnik povabil še k kosilu. Ko so postali med sabo bolj domači, mu je Kranc razodel, da imata še nekaj denarja in bi želela dobiti kako stanovanje z dobro oskrbo.

Ali je nagnjenje do družabnosti, ali pa želja po zlatu — mogoče tudi oboje — skratka, poveljnik ju je povabil, če hočeta bivati pri njem, kar je oba zelo razveselilo.

(Dalje.)